

Sygn. akt III AUa 307/15

III AUz 36/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Beata Michalska

del. SSO Anna Rodak (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2016 r. w Ł.

sprawy **H. B. i R. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o zwrot nadpłaconych składek

na skutek apelacji organu rentowego i zażalenia H. B., R. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 22 grudnia 2014 r. sygn. akt VIII U 6816/13

- 1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;**
- 2. umarza postępowanie zażaleniowe ;**
- 3. zasądza od H. B. i R. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 2100 (dwa tysiące sto) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.**

B. M. J. A. Rodak

Sygn. akt: III AUa 307/15

III AUz 36/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 22 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddziału w Ł., z 25 października 2013 r., ustalając, że H. B. i R. B. należy się od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. zwrot kwoty 8305,09 zł wraz z odsetkami podatkowymi od następujących kwot: od kwoty 3644,39 zł od 18 listopada 2010 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 4660,70 zł od 10 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty oraz rozstrzygnął o kosztach procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

R. i H. B. prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą - Firmę Produkcyjno – Handlowo – Usługową, (...) spółka cywilna w B.. Spółka została zgłoszona jako płatnik składek, który jest obowiązany opłacać składki na ubezpieczenie społeczne, od 31 grudnia 1998 r. Wnioskodawcy dokonują opłat z tytułu składek za pośrednictwem rachunku bankowego otworzonego dla (...) s.c. w (...) Oddział w B..

W dniu 11 czerwca 1999 r. dokonano obciążenia rachunku konta spółki tytułem opłaty składki za maj 1999 r. na:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych dwukrotnie na kwotę po 3319,63 zł
- Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych dwukrotnie na kwotę po 683,14 zł
- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dwukrotnie na koncie ZUS i zaksięgowane w dniu 14 czerwca 1999 r.

Pismem z 28 września 1999 r. (...) Oddział w B. zwrócił się do ZUS o zwrot omyłkowo dwukrotnie przekazanych tytułem składek kwot m.in. z rachunku bankowego PPHU (...) kwot: 3319,53 zł, 345,98 zł, 683,14 zł.

Pod koniec 2002 r. wnioskodawcy powzięli wiadomość o występującej nadpłacie na koncie ZUS z tytułu dwukrotnego przekazania składek za maj 1999 r. Wnioskodawcy postąpili zgodnie z sugestiami pracownika ZUS, a składki miały być sukcesywnie rozliczane na poczet należności wobec ZUS.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., Inspektorat w B. zaświadczeniem z 6 stycznia 2005 r. potwierdził, że F. P.H.U. (...) s.c. B. (...) ul. (...) wg stanu na dzień 6 stycznia 2005 r. nie posiada zadłużenia wobec tutejszego Oddziału, tej samej treści zaświadczenie zostało wydane skarżącym w dniu 24 czerwca 2008 r.

W wyniku rozliczenia konta płatnika w 2010 r. Inspektorat w Ł. stwierdził zadłużenie z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i w dniu 10 września 2010 r. wystawił płatnikowi upomnienia przed egzekucyjne:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okresy: czerwiec 2004, sierpień 2004 r., od września 2005 r. do października 2005 r., za maj 2006 r., za maj 2007 r., za sierpień 2007 r., za luty 2008 r., za kwiecień 2008 r., za wrzesień 2008 r., za listopad 2008 r., za marzec 2009 r., za czerwiec 2009 r., od sierpnia 2009 r. do września 2009 r.,
- na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnego za okresy: maj 2003 r. kwiecień 2007 r.
- na Fundusz Pracy i FGŚP za okres marca 2006 r.

W dniu 18 listopada 2010 r. firma (...) dokonała częściowych wpłat na zaległe składki w łącznej kwocie 4348,75 zł, które zostały rozliczone zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia do których poboru zobowiązany ZUS.

W dniu 10 stycznia 2011 r. płatnik składek dokonał wpłaty na poczet zadłużenia w kwocie 3977,90 zł, odsetki 630,00 zł i koszty upomnienia w kwocie 52,80 zł.

Na skutek złożonego w dniu 12 maja 2011 r. wniosku o zwrot nienależnie opłaconych składek ZUS rozliczył konto płatnika i ustalił kwotę nadpłaty na FUS w wysokości 704,36 zł za kwiecień 2008 r., która w dniu 13 czerwca 2011 r. została przekazana na rachunek bankowy płatnika.

Narodowy Bank Polski w zaświadczeniu z dnia 13 maja 2014 r. wskazuje, że w okresie od 28 lutego 2001 r. do 10 marca 2001 r. nie odnaleziono wpłat dokonanych na rachunki ZUS: (...)–26–139–51, (...)–26–139–52, (...)–26–139–53, które zawierałyby dane płatnika wskazane w wezwaniu Sądu oraz na załączonych do wezwania Sądu kopiach wpłat na kwoty PLN (...),63, PLN 683,14, PLN 345,98. W okresie od 28 lutego 2001 r. do 10 marca 2001 r. nie odnaleziono operacji księgowych, które przedstawiałyby księgowanie kwot: PLN 3 319,63, PLN 683,14, PLN 345,98 w ciężar rachunków ZUS: (...)–26–139–51, (...)–26–139–52, (...)–26–139–53 na dobro rachunku (...) o nazwie

P.P.H.U (...). Jednocześnie poinformowano, że w dniu 8 marca 2001 r. odnaleziono następujące księgowania: kwota PLN 17.162,88 księgowana w ciężar rachunku (...) ZUS W. na dobro rachunku (...) S.A. O/B. (...) w (...) S.A. III OC/ŁÓDŹ tytułem zwrot błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na ubezpieczenie społeczne. Kwota PLN 4 634,42 księgowana w ciężar rachunku (...) ZUS W. na dobro rachunku (...) S.A. O/BRZEZINY w (...) S.A. III OC/ŁÓDŹ tytułem zwrot błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na ubezpieczenie zdrowotne. Kwota PLN (...),96 księgowana w ciężar rachunku (...) ZUS W. na dobro rachunku (...) tytułem: zwrot błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy uprzejmie informuje, że nie ma możliwości ustalenia czy płatności zrealizowane z rachunków ZUS na kwoty: PLN 17.162,88, PLN 4 634,42, PLN 1 357,96 dotyczą korekty (...)076/609/00.

Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w W. wskazał, że w okresie od 1 czerwca 1999 r. do 30 czerwca 1999 r. na rachunkach składkowych ZUS odnaleziono następujące księgowania dokonane z rachunku (...) Oddziału w B. prowadzonego dla P.P.H.U. (...) S.C (...) /12 (...) - (...) B. tj. (...) - (...) -270-1:

- wpłata na kwotę PLN 3 319,63 księgowana na rachunku (...) w dniu 14 czerwca 1999 r.
- wpłata na kwotę PLN 683,14 księgowana na rachunku (...) w dniu 14 czerwca 1999 r.
- wpłata na kwotę PLN 345,98 księgowana na rachunku (...) w dniu 14 czerwca 1999 r.
- wpłata na kwotę PLN 3 319,63 księgowana na rachunku (...) w dniu 15 czerwca 1999 r.
- wpłata na kwotę PLN 683,14 księgowana na rachunku (...) w dniu 15 czerwca 1999 r.
- wpłata na kwotę PLN 345,98 księgowana na rachunku (...) w dniu 14 czerwca 1999 r.

Wszystkie wymienione wpłaty zostały przekazane na rachunki ZUS z następującymi identyfikatorami: NIP (...), REGON (...), deklaracja 05-1999 nr deklaracji 01, wpłata składki za jeden miesiąc. W dniach od 1 marca 2001 r. do 30 marca 2001 r. nie odnaleziono na rachunkach ZUS wpłat przekazywanych z Oddziału (...) w B..

Pismem z dnia 25 sierpnia 2014 r. Narodowy Bank Polski w odpowiedzi na pismo Sądu w sprawie przekazania informacji, czy od 1 marca 2001 r. dokonano zwrotu kwot PLN (...),63, PLN 683,14, PLN 345,98 z rachunku (...) / (...) S.A. o/B. w (...) S.A. OC/Ł. na rachunek bankowy prowadzony dla PPHU (...) s.c. ul. (...) (...) - (...) B. nr (...) - (...) -270-1 lub czy kwoty te wnioskodawcy odebrali osobiście Narodowy Bank Polski poinformował, że nie posiada informacji o rozliczeniach przeprowadzanych w jednostkach organizacyjnych Banku (...) S.A.

Pismem z dnia 17 września 2014 r. Narodowy Bank Polski poinformował, że konto wnioskodawców H. i R. B. nie jest prowadzone w NBP i Oddział nie posiada informacji czy i jakie składki ZUS wpłynęły na ich rachunek.

(...) Bank (...) S.A. pismem z dnia 26 listopada 2014 r. poinformował, że nie posiada już szczegółowych informacji o operacjach z okresu od maja 1999 r. do 31 grudnia 2001 r. w związku z tym nie jest możliwe sprawdzenie, czy na rachunek PPHU (...) s.c o numerze (...) - (...) -270-1 wpłynęły w tym okresie środki z ZUS jako zwrot składek w wysokości PLN 3 319,63, PLN 683,14, PLN 345,98. W treści pisma wskazano, że konto o numerze (...) -13-550- (...) było kontem banku, a nie rachunkiem klienta. Bank dysponuje jedynie historią rachunku (...):

- uproszczoną (księgowania na rachunku zbiorcze, nie zawierające opisu operacji) - za okres od maja 1999 r. do 5 kwietnia 2001 r.,
- szczegółową (zawierającą pojedyncze operacje z opisem) od 5 kwietnia 2001 r.

Historia rachunku za okres od 5 kwietnia 2001 r. do grudnia 2002 r. nie zawiera kwot operacji uznaniowych wymienionych przez wnioskodawców w upoważnieniu.

Decyzją z dnia 25 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił F. P.H.U. (...) H. i R. B. zwrotu nienależnie opłaconych składek w kwocie 8305,09 zł oraz odsetek podatkowych od ww. wpłat. Odwołanie od powyższej decyzji pismem z dnia 12 listopada 2013 r. wniósł płatnik składek

Na rozprawie w dniu 11 marca 2014 r. pełnomocnik organu rentowego podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Pełnomocnik wnioskodawców wskazał zaś, że kwota nadpłaty wynosi 8305,09 zł wraz z odsetkami od kwoty 3 644,39 zł od dnia 18 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 4 660,70 zł od dnia 10 stycznia 2011 do dnia zapłaty.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie płatnika składek zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia czy organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawcom zwrotu żądanych przez nich kwot w wysokości 8 309,09 zł wraz z odsetkami (tj. kwoty 3 644,39 zł od dnia 18 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 4 660,70 zł wraz z odsetkami od dnia 10 stycznia 2011 r. od dnia zapłaty).

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy odniósł się jednak do zarzutu pełnomocnika organu rentowego dotyczącego przedawnienia roszczenia zgłaszanego przez wnioskodawców. W ocenie Sądu zarzut taki nie jest uprawniony. Roszczenie odnosi się, bowiem do wpłat dokonanych przez wnioskodawców na rzecz organu rentowego w latach 2010 r. – 2011 r., a nie do zwrotu nadpłaty dokonanej przez bank płatnika w 1999 r. Nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 2012 r., przewiduje 5 – letni termin przedawnienia, ale biegnący od 1 stycznia 2012 r., jeśli składki nie przedawniły się do tego okresu. Co za tym idzie, wbrew twierdzeniom skarżącego przedawnienie w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Na wstępie dalszych rozważań Sąd Okręgowy przypomniał, że zgodnie z art. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm) nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku – na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d. W myśl zaś ust. 6c po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot. Stosownie do ust. 6d nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku, o którym mowa w ust. 6c. W myśl ust. 6e, jeżeli nienależnie opłacone składki nie zostaną zwrócone w terminie określonym w ust. 6d, podlegają oprocentowaniu w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych, od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 6c.

Przenosząc treść przywołanych przepisów na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że odwołanie płatnika składek znajduje w przepisach tych uzasadnienie. Sąd przypomniał, że w maju 1999 r. bank obsługujący konto płatnika dokonał w jego imieniu wpłaty na rzecz organu rentowego składek na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne w podwójnej wysokości. Bank płatnika w momencie zauważenia oczywistego błędu zwrócił się do organu rentowego o zwrot nadpłaty. Niemniej jednak, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala stwierdzić, by organ rentowy kiedykolwiek dokonał zwrotu kwot żądanych przez płatnika. Sąd podkreślił, że w 2002 r. pracownik organu rentowego poinformował płatnika, iż na jego koncie widnieje nadpłata i dopiero po tak otrzymanej informacji zaczął on opłacać składki w niższej niż wymagana wysokości. Przez lata organ rentowy, aż do 2010 roku (wystawiając w latach 2005 i 2008 zaświadczenia o nie zaleganiu przez płatnika w opłacaniu składek) nie dostrzegł żadnych nieprawidłowości w rozliczeniu konta płatnika i dopiero wówczas podjął, jego zdaniem, stosowne działania (mające doprowadzić do egzekucji składek opłaconych po 2003 r. w niepełnym wymiarze), do których jednak w ocenie Sądu Okręgowego, nie miał prawa.

Sąd Okręgowy podkreślił, że organ rentowy, kwestionując wpłaty dokonane przez płatnika powinien dysponować jednoznacznymi dowodami wskazującymi, że rzeczywiście zwrócił płatnikowi dokonaną przez niego w maju 1999 r. nadpłatę. Takich dowodów płatnik jednak nie przedstawił. Przedłożone zaświadczenia, a w szczególności zaświadczenie z dnia 26 listopada 2014 r. w sposób jednoznaczny przeczą natomiast tezie, by organ rentowy zwrócił płatnikowi nadpłaconą w 1999 roku kwotę.

W opinii Sądu Okręgowego to, że płatnik nie podejmował żadnych działań mających na celu obniżenie jego składek, a zaczął je obniżać dopiero po uzyskaniu stosownej informacji wskazuje, że widniała na jego koncie nadpłata wynikająca z brak zwrotu nadpłaconej składki przez organ rentowy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że mimo, iż organ w treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji wskazał, iż dokonał w dniu 8 marca 2001 r. zwrotu podwójnie zapłaconej składki za maj 1999 r., to jednak żaden sposób faktu tego nie udowodnił. Co się zaś tyczy wniosku pełnomocnika organu rentowego o ponowne zwrócenie się do Banku (...) o nadesłanie informacji czy bank dokonał zwrotu składek, Sąd Okręgowy wniosek taki oddalił, podnosząc, że pismo Banku (...) z dnia 26 listopada 2014 r. jednoznacznie wskazuje, jakimi danymi dysponuje bank i dalsze zaświadczenia wystawiane przez ten bank nie mogłyby rzutować na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji. Na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd orzekł o kosztach procesu zasądzając od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrot kosztów zastępstwa procesowego, ustalając kwotę kosztów w oparciu o treść Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U z 2013 roku poz. 490).

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego (pkt. 2 wyroku) zaskarżyli zażaleniem z dnia 20 stycznia 2015 r. ubezpieczeni, orzeczeniu temu zarzucając naruszenie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez zasądzenie od ZUS na ich rzecz kwoty 240 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W konsekwencji tak postanowionych zarzutów skarżący wmiesili o uchylenie zaskarżonego postanowienia przez Sąd Okręgowy w Łodzi bez przesyłania akt Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi i rozpoznanie sprawy na nowo, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od ZUS na ich rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję kwoty 1217 zł oraz zwrotu kosztów procesu wywołanych postępowaniem zażaleniowym.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości apelacją z 2 lutego 2015 r. organ rentowy, zarzucając mu:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż na koncie R. B. i H. B., istnieje nadpłata w kwocie 8,305,09 zł, podczas, gdy w marcu 2001 r. organ rentowy dokonał zwrotu podwójnie potrąconej składki z rachunku bankowego ww. na konto (...) S.A., zgodnie z art. 24 ust. 8d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 2) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na pominięciu faktu, iż w dniu 23 grudnia 2010 r. została wydana decyzja o odmowie umorzenia odsetek, potwierdzająca, iż na koncie płatnika na dzień 23 grudnia 2010 r. istniała zaległość,
- 3) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na stwierdzeniu, iż organ rentowy nie udowodnił zwrotu podwójnie potrąconej składki w dniu 11 czerwca 1999 r. podczas, gdy z pisma NBP z dnia 13 maja 2014 r. wynika wprost, iż organ rentowy w dniu 8 marca 2001 r. dokonał przelewu na konto (...) S.A. O/B. w (...) S.A. III OC Ł. kwot: 17.162,88 zł, 4.634,42 zł, 357,96 zł czyli łącznie 23.155,26 zł,
- 4) Błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, iż organ rentowy nie dokonał zwrotu podwójnie potrąconej składki z konta płatnika w dniu 11 czerwca 1999 r. poprzez pominięcie pisma (...) S.A. Oddział w B. z dnia 28 czerwca 1999 r. o zwrot kwoty 23.155,26 zł z tytułu podwójnie potrąconych składek klientów Banku (...) oraz pisma organu rentowego z 1 października 2014 r.
- 5) niewyjaśnianie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 207, art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i oddalenie wniosku organu rentowego o udostępnienie historii uproszczonej rachunku wnioskodawców

za okres od maja 1999 do 5 kwietnia 2001 r. w celu ustalenia, czy dokonano zwrotu przez bank składki podwójnie potrąconej w dniu 11 czerwca 1999 r.,

6) Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez nie przyjęcie stanu faktycznego, istniejącego na dzień wydania zaskarżonej decyzji, poprzez ustalenie, iż istnieje nadpłata na koncie płatnik w kwocie 8.305,09 zł, podczas, gdy z akt sprawy wynika, iż na dzień wydania zaskarżonej decyzji brak na koncie płatnika nadpłaty w ww. kwocie.,

7) naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 4771 k.p.c. poprzez stwierdzenie przez Sąd I instancji, iż na dzień 17 lutego 2011 r., na koncie płatnika nie istniała zaległość z uwagi na utrzymanie w mocy decyzji o odmowie umorzenia odsetek, od której nie wniesiono skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Ł., pomimo, iż Sąd jest związany prawomocnymi decyzjami organu rentowego,

8) naruszenie przepisów prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez rozpoznanie sporu bez wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności i uznanie, iż na koncie płatnika składek występuje nadpłata, pomimo, iż w dniu 8 marca 2001 r. dokonano zwrotu podwójnie opłaconej składki na rachunek banku prowadzącego rachunek płatnika składek,

9) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24 ust. 8d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych 236 k.p.c. poprzez nie rozpatrzenie wniosku organu rentowego z dnia 24 marca 2014 r. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rachunkowości na okoliczność czy istnieje nadpłata na koncie płatnika składek, poprzez żądanie wskazania daty zwrotu przez organ rentowy kwoty podwójnie potrąconej składki na konto płatnika podczas, gdy zgodnie z niniejszym przepisem gdy w wyniku błędu instytucji obsługującej wpłaty składek nienależnie opłacone składki zostały sfinansowane ze środków tej instytucji, kwota nienależnie wpłacona jest zwracana tej instytucji,

10) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 74 ust. 2 pkt 8 oraz ust. 3 ustawy o rachunkowości polegającego na żądaniu przedstawienia przez organ rentowy dowodu zwrotu potrąconej podwójnie składki z konta płatnika, która została zwrócona w dniu 8 marca 2001 r. podczas, gdy zgodnie z niniejszym przepisem obowiązek przechowywania wynosi 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą, w niniejszym przypadku termin ten upłynął w dniu 1 stycznia 2008 r.

11) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24 ust. 6g pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego obejście i stwierdzenie istnienia nadpłaty na koncie z uwagi na fakt, nie dokonania zwrotu w dniu 8 marca 2001 r. podwójnie potrąconej składki z konta płatnika składek,

Z ostrożności procesowej organ rentowy, w przypadku stwierdzenia na koncie płatnika składek nadpłaty, sformułował również zarzut naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24 ust. 6d i 6e ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez stwierdzenie obowiązku zwrotu nadpłaty istniejącej na koncie płatnika składek wraz z odsetkami podatkowymi liczonymi od dnia 18 listopada 2010 r. od kwoty 3.644,39 zł oraz od dnia 10 stycznia 2010 r. od kwoty 4.660,70 zł czyli od daty dokonania wpłaty, a nie od daty złożenia wniosku o zwrot nadpłaty tj. od dnia 12 maja 2012 r.

W uzasadnieniu tak przedstawionych zarzutów skarżący podniósł przede wszystkim, że nigdy nie twierdził, że zwrot nadpłaty nastąpił na konto płatników. Zwrot nastąpił zgodnie z art. 24 ust. 8d ustawy 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w dniu 8 marca 2001 r. na konto banku zgodnie z pismem (...) z dnia 28 września 1999 r. Zwrócone składki dotyczyły kilkunastu płatników na łączną kwotę 23155,26 zł. Brak szczegółowej dokumentacji księgowej wynika zaś z art. 74 ust. 2 pkt 8 i ust. 3 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym obowiązek przechowywania takiej dokumentacji ustaje z upływem 5 lat – w tym przypadku dnia 1 stycznia 2008 r.

W świetle tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawców, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jak również o zasądzenie od ubezpieczonych na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm przepisanych prawem.

W odpowiedzi z 2 listopada 2015 r. ubezpieczeni, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa radcowskiego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Apelacja organu rentowego jest zasadna, skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia i oddaleniem odwołania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego kwestionowana przez H. B. i R. B. decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 25 października 2013 r., wbrew twierdzeniom Sądu I instancji, jest decyzją słuszną i znajdującą oparcie w obowiązujących przepisach prawa.

Z okoliczności niniejszej sprawy wynika bowiem, że H. B. i R. B. prowadzący działalność gospodarczą w postaci firmy P. P.H.U. (...) spółka cywilna w B., jako płatnicy składek na ubezpieczenia społeczne, dokonywali opłat należnych składek, za pośrednictwem rachunku bankowego otworzonego dla (...) spółki cywilnej w banku (...) Oddział w B.. Faktem pozostającym poza sporem jest to, że składkę za miesiąc maj 1999 r. na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych Bank ten, omyłkowo przekazał na rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, dwukrotnie. O powyższej nadpłacie, bank niezwłocznie poinformował organ rentowy, pismem z dnia 28 września 1999 r., załączając jednocześnie prośbę o zwrot dwukrotnie przekazanych składek, w tym składek na ubezpieczenie społeczne należne od P.P.H.U. (...) NIP (...) w kwotach 3319,63 zł, 345,98 zł i 683,14 zł.

Wskazać w tym miejscu należy, jak słusznie czyni to także autor apelacji, że zgodnie z treścią art. 24 ust. 8d ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015.121) w przypadku gdy w wyniku błędu instytucji obsługującej wpłaty składek, nienależnie opłacone składki zostały sfinansowane ze środków tej instytucji, kwota nienależnie wpłacona jest zwracana tej instytucji. Z akt sprawy wynika zaś jednoznacznie, że w dniu 8 marca 2001 r. w ciężar rachunku ZUS W. na dobro rachunku (...) S.A. Oddział w B. (nr rachunek bankowego (...)–13–550– (...)) zaksięgowane zostały kwoty (...),88 tytułem zwrotu błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na ubezpieczenie społeczne, kwoty 4634,42 zł tytułem zwrotu błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na ubezpieczenie zdrowotne oraz kwoty 1357,96 zł tytułem zwrotu błędnej wpłaty banku z tytułu składek ZUS na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Okoliczność ta znajduje oparcie przede wszystkim w treści pisma przedłożonego przez Narodowy Bank Polski z dnia 13 maja 2014 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje na to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwrócił, wskazaną przez Narodowy Bank Polski, kwotę omyłkowo przekazanych opłat z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zgodnie z treścią żądania zawartego w piśmie z dnia 28 września 1999 r. Kwota wpłaty z ZUS na konto banku z 8 marca 2001 r. odnotowana została w dokumentach rachunkowych, na które wskazał NBP w piśmie z dnia 13 maja 2014 r. W aktach sprawy brak przy tym jakichkolwiek dowodów mogących świadczyć za prawdziwością tezy przeciwnej. Bank nie monitował do ZUS o niewykonaniu przekazanej do niego prośby o zwrot kwot nadpłaconych omyłkowo składek, nie monitował także tego, by zwrócone kwoty nie odpowiadały treści przedstawionego żądania.

Brak zatem podstaw, by uznać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nałożonego na niego obowiązku zwrotu składek nie wykonał lub też wykonał go w sposób nieprawidłowy. Z przedłożonej w sprawie dokumentacji wynika, że organ rentowy, stosując się do treści przywołanego wcześniej art. 24 ust. 8d ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, żadaną kwotę przekazał z powrotem na rachunek bankowy Banku (...) Oddziału w B. – na konto banku (...)–13–550– (...), nie zaś na indywidualne konta poszczególnych płatników składek. Nie sposób zatem podzielić twierdzeń Sądu I instancji, zgodnie z którymi organ rentowy nie udowodnił tego, że rzeczywiście zwrócił płatnikowi składek dokonaną przez niego w maju 1999 r. nadpłatę. Podkreślić w tym miejscu bowiem należy, że żaden z przepisów obowiązującego prawa nie stanowi źródła obowiązku dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który obligowałby organ w takiej sytuacji, do zwrotu nadpłaty na indywidualne rachunki poszczególnych płatników składek.

Organ rentowy, opierając się na treści art. 24 ust. 8d ustawy przekazał żadaną kwotę na rachunek instytucji, która kwotę tą wpłaciła. Co za tym idzie, w konsekwencji zwrotu omyłkowo uiszczonych przez bank (...) składek na ubezpieczenia społeczne obsługiwanych płatników składek, w tym i ubezpieczonych H. B. i R. B., uznać należy, że nadpłata taka nie istniała, a fakt uiszczania przez ubezpieczonych składek w zaniżonej wysokości wygenerował zaległość wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, której uregulowanie w 2010 r. i 2011 r., nie może podlegać zwrotowi w trybie art. 24 ust. 6c ustawy systemowej.

W świetle ustalonych okoliczności niniejszej sprawy wskazać należy, że wątpliwości dotyczące braku stosownych kwot na indywidualnych rachunkach bankowych obsługiwanych przez bank (...) Oddział w B. płatników składek, w tym i na koncie bankowym H. B. i R. B., ubezpieczeni powinni kierować, nie pod adresem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który to, w ocenie Sądu, należycie dowiódł tego, że nadpłacone składki na ubezpieczenie społeczne zgodnie ze skierowanym w tej kwestii poleceniem banku zawartym w piśmie z dnia 13 października 1999 r. zwrócił, lecz wyłącznie pod adresem tego banku. To bowiem bank powinien zwrócić przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwotę rozdysponować, tak by przywrócić prawidłowy stan rachunku każdego z płatników sprzed omyłki, której się dopuścił.

W świetle powyższej konstatacji bezzasadnym stało się czynienie dalszych szczegółowych rozważań w przedmiocie pozostałych sformułowanych w apelacji zarzutów, jak i zawartych w niej wniosków dowodowych.

W tym stanie rzecz Sąd Apelacyjny dochodząc do przekonania, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego nie jest prawidłowy, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. wyrok ten zmienił i oddalił odwołanie.

W konsekwencji powyższego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny umorzył na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c. postępowanie zainicjowane zażaleniem ubezpieczonych na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w pkt II spornego wyroku, uznając je tym samym za bezprzedmiotowe.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd Apelacyjny orzekł stosownie do reguły opisanej w art. 98 k.p.c., statuującej zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania. Sąd zasądził więc od H. B. i R. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 2100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą i drugą instancję stosownie do § 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Przewodniczący: Sędziowie: